

Batzorde Parekidea: 72564 E • Lege Gordailua: SS 800/90 I ISSN 1134-640X
OJDK IKUSKATURIKO HEDAPENA

Administrazio Kontseiluko Lehendakaria: MARTIN UGALDE • Kontseilu Editorialeko
Zuzendaria: JOAN MARI TORREALDAI • Kontseilari Ordezkarria: IÑAKI
URIA • Zuzendaria: MARTXELU OTAMENDI • Gerentea: FERNANDO
FURUNDARENA • Publizitatea: MARI JOSE SARASA.

Egunkaria

Osteguna, 1997ko urriaren 16a
VIII. urtea / 2.128. zenbakia

HELBUDEAK: Egoitza Nagusia: Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain • 300222 / Erredakzioko faxa: 300255-590354 / Publizitateko faxa: 300707 • **Araba:** San Antonio, 20-1. ezker / 01005 Gasteiz / 233872 / Faxa: 233873 Publizitatea: 13 19 65 • **Nafarroa:** Iratxe Monastegia, 45-13. esk. / (Irrintzi dorrea) 31011 Iruñea / 178078-79 / Faxa: 178077 / Publizitatea: 176686 • **Bizkaia:** Zabalburu Enparantza, 2-1. ezker / 48003 Bilbo / 4104046 / Faxa: 4103715 / Publizitate Orokorra: 4103855 / Publizitate Lokala: 4103846 • **Lapuri, Nafarroa Beherea, Zuberoa:** Pannecau 14, 1/503 Posta kutxatila, 64100 Baiona / 559593575 / Faxa: 559257511 • **Posta elektronikoa:** egunka01@sarenet.es

ZAKILIXUT

© Olariagak

ganbaratik

• Iñaki Petzarroman

Langabezia

▶ Azken boladan egun osoa pasatzen zuen telefonoaren ondoan. Lanik gabe geratu zenetik, orduak luze egiten zitzaizkion. Hasi-eran, lotsatu egiten zen kalera atera eta emaztearekin erosketak egiten ikusten zutenean. Baina orain lotsatu egiten zen kalera ateratzeaz bakarrik.

Oso egoera txarrean zen, eta ez zen ausartzen familiakoei dirua eskatzera, umea izan zuenean bere buruari aitortu baitzion berak bakarrik -beno, berak eta emazteak bakarrik- aterako zuela haurra aurrera. Izena emana zuen mila lekutan, eta egunkari-ko iragarkiak egunero irakurtzen zituen. Ez zuen beste ezer-tan pentsatzerik. Orduak luze egiten zitzaizkion, goseak astintzen duenean bezain luze.

Emazteak sos batzuk lortzen zituen umeak zaintzen, baina diru gutxi zen. Bizinahia galdu zuen, eta etxeko giro ustelduan ordubete gehiago ezin zuela jasan iruditzen zitzaion. Kalera ateratzen zenean ere, ez zuen umorerik, ezta sosik ere, tabernetan lagunekin ibiltzeko. Goibel, burumakur, zurbil ibiltzen zen norabiderik ezin atzemanik.

Hilabeteak pasatu ziren. Lanen bat egin zuen, baina egun gutxitako gauza tipiak, eta sinisten hasia zegoen egoera horretatik ezin zela atera. Egun ilun eta euritsu batean, komunean sartu zen eta begirada zeharo hunkituta geratu zitzaion bizarra mozteko labantxo erabili gabeko batean. Ur berotz bete zuen bainera, eta biluztu egin zen. Emeki-eme-ki eskumuturretan ebakia egin zuen alderik aldera, eta ahultzen hasi zen, ahultzen eta ahultzen. Begiak ixten hasi zitzaizkion semetxoaren garrasi kezkatuak iritsi zitzaizkionean: «Aita, non zaude? Aita!». Ezin izan zion erantzun, baina umearen begi urdinen negarrak bihotza geratu zion, tristuraz. ▶

60 urteren buruan

■ Gudari zaharrek frankismoaren errepresioa gogoratu zuten atzo Santoñan

SANTOÑAKO Berria hondartzaren parean, El Duesoko espetxearen eta Bizkaiko Itsasoaren artean, fusilatu zituzten atzo 60 urte 14 euskal ordezkari politiko. Haien ondorengoak eta orduko hartan preso egon arren bizia salbatu zuten gudari zahar asko elkartu ziren atzo, toki berean, hilen memoria omentzeko.

1937ko urriaren 15a. Espainiako Gerra garaia. Baina dagoeneko borroka amaitua zegoen Euskal Herrian. Euskal Armada errenditu egin zen Santoñan bertan urte hartako udan, baina errendiziorako hitzartutakoak hautsi zituzten frankistek eta errepresalia bortitzak izan ziren.

Urriko fusilamenduak, zentzu batean, Francok sekula hartutako erabakirik demokratikoena izan zen: bederatzi erakunde politiko hautatu zituzten, eta bakoitzetik partaide bat edo bi aukeratu, zigorra guztientzat berdina izan zedin. EAE-ANV, EAJ, ELA, Izquierda Republicana, Union Republicana, PCE, PSOE, UGT eta CNT izan ziren erakunde errepresaliatuak, eta 14 biktimen artean, bi bakarrik lider destakatuak: Ramon Azkue Euzko Gudarosteko burua eta Florencio Markiegi burukide jeltzalea. 14 hiletatik 11 euskal herritarrak ziren, beste hirurak Kantabriakoak, etxekoak.

Sabino Arana kultur elkargoak antolatu zuen atzoko txangoa, eta 250 gonbidatu inguru azaldu ziren Santoñara. Ekitaldiari errekontziazioaren esanahia eman nahi izan zioten antolatzaileek: Santoñan hil zituztenen idealak askatasunaren hazia izan zirela aipatu zen hitzaldi batean baino gehiagotan. Txema Agirre ertzainaren heriotza ere oso presente egon zen; izan ere, Ertzaintzaren banda bat izan baitzen bertan.

Gonbidatu politiko eta instituzionalen artean Carlos Garaikoetxea EAEko lehendakari ohia, Ramon Rubial PSOEko lehendakaria edo Iñaki Anasagasti diputatu jeltzalea izan ziren. Xabier Markiegi EAEko arartekoa ere bertan zen, fusilatuak bat, Florencio Markiegi, senidea zuelako. Florencio Markiegi burukide jeltzale zenaren bi alaba, Lore eta Nekane, espreski etorri ziren Argentinatik -han

Gonbidatu politiko eta instituzionalen artean, Paco Rabanne jostuna ere izan zen atzoko ekitaldian, bere aita Francisco Rabanera komunista gipuzkoarra izan zelako hiletako bat.

XOUSA SIMAL

bizi dira 1938tik-. Paco Rabanne jostuna ere han zen, bere aita Francisco Rabanera komunista gipuzkoarra izan zelako hiletako bat.

El Dueso barrura

Dudarik gabe, exekuzio haiek ziegetan ezagutu zituztenak ziren protagonista nagusiak. Bisita egiteko aukera izan zuten El Dueso barrura, baina ez zuten presorik ikusi: dena oso txukun eta oso garbi zegoen, espazio zabalak dituen kartzela baita. «Hotela dirudi honek orain, baina gu hamar edukitzen gintuzten ziega bakoitzean», zioen batek. «Denok batera sartuko gara, ados?», komentatu zion aitona-amonai antolakuntzako batek. «Irtan ere bai, espero!», erantzun gudari beterrano umoretsuak.

Espetxe barruko bisita gidatu zuen funtzionarioak «gomuta ona» uztea espero zuen, eta egiazki, balneario bateko egonaldia saldu nahi balu bezala mintzatu zen. Gudari zaharrek ez zuten, ordea, kartzela sistemaren gloriak entzuteko premiarik. «Urtebete eduki ninduten kartzela puta honetan, eta gero, ganadu bagoietan sartu eta Puerto de Santamaria-

ra», gogoratu zuen Algortako gudari zahar batek. Ekitaldi ofizialean, bestalde, antolatzaileak Francisco Alvarez Cascos PPkoak eta Felipe Gonzalez PSOEkoak bidalitako atxikimenduen berri eman zuenean, «que horror!» esaten entzun genion Carminari, 18 urte zeuzkala frankistek preso hartu zutenari.

Luis Fernandez

SANTOÑA

Lema
2000

Publizitatea

ARABA	☎ (945) 27 74 77
BIZKAIA	☎ (94) 410 35 35
GIPUZKOA	☎ (943) 55 55 62
NAFARROA	☎ (948) 17 33 96